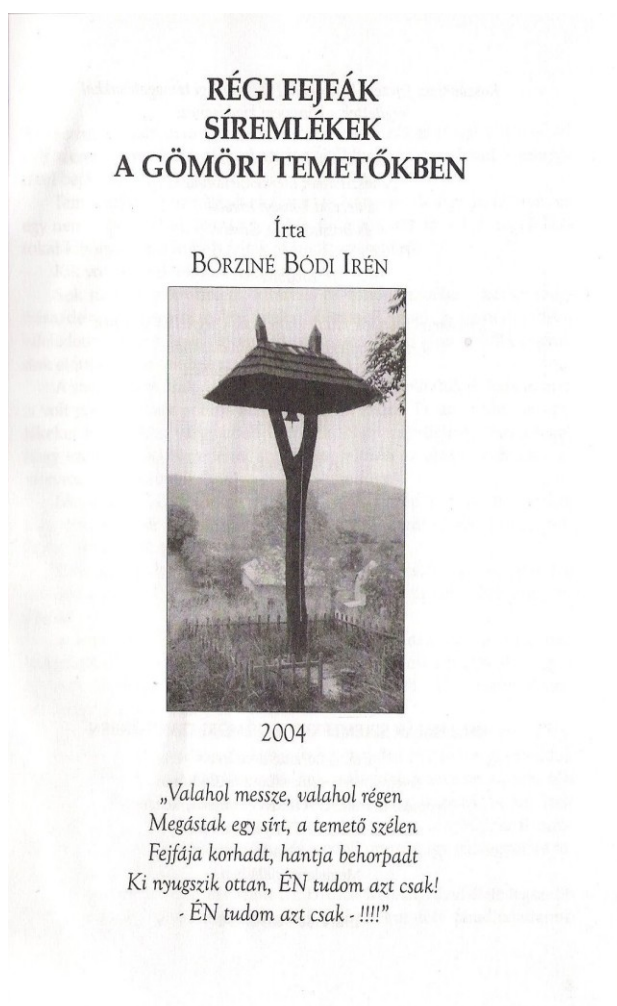

Könyvismertetés

Régi fejfák és síremlékek a Gömöri temetőben

Nyitrai István, Budapest (nyitraid@freemail.hu)

Borziné Bódi Irén „*Régi fejfák - síremlékek a Gömöri temetőben*” című munkája 2004-ben jelent meg, magánkiadásban, Rozsnyón.

Én nemrégén kaptam belőle egy példányt ős rokonomtól, a mihályfalusi Forgon Andor bátyámtól. Ahogy belelapoztam rögtön tudtam, hogy ez a könyv kincs. Tudtam, hogy ezt a magyar családfa-kutatóknak meg kell ismernie. Ebéli felfedezésemet gyorsan meg is osztottam kutatótársaimmal. Nem tévedtem. Igen nagy lett az érdeklődés a könyv iránt.

Borziné Bódi Irén

Ez a könyv ritkaságnak számít. Temetőről kevesen írnak könyvet. A szerző 42 gömöri település temetőjében kutató az ott található régi emlékek után. A miértről a könyv előszavában ezt írja: *„A temető a hozzátartozó település múltjának a történelmét is mutatja.....A temetők is eltűnnek idővel, de ne tűnjenek el az emberek nem törődése, megfélemezése, érzelmi szálak elszakadása miatt. Ezért kell feljegyezni, lefényképezni, hogy még sok év múlva is tudják, hogy ebben a temetőben kik nyugszanak, habár már porrá váltak, de emléküik megmaradt. Ezért tűztem ki célul, hogy ezen emlékek feliratait, amelyek a környékünkön megtalálhatók összegyűjtsem és maradandót alkossak, hogy egy idős asszony munkája által megmaradjon a jövő számára.”*

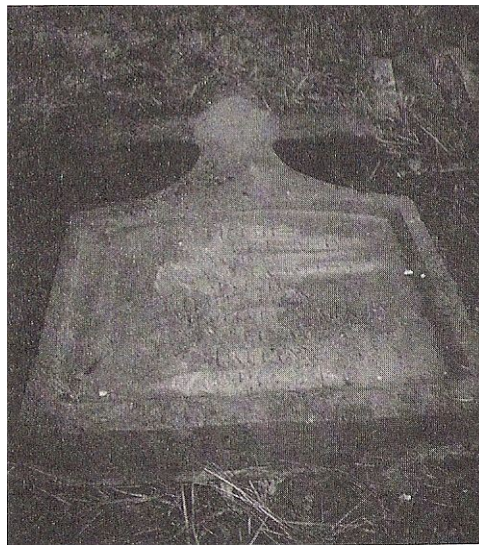
Igen, egy idős asszony fáradhatatlan munkájának a gyümölcse ez a könyv. Már elmúlt 70 éves, amikor céljainak megvalósításához hozzáfogott. A könyv kiadásától még az sem tántorította el, hogy támogatók hiányában csak saját költségén tudta azt megjelentetni.

A szerzőnek nem ez az első és egyetlen könyve. Évtizedek óta folytat néprajzi és helytörténeti gyűjtést, hogy mentse azt, ami még menthető. Értékmegőrző tevékenységét eddig öt könyvben adta ki „természetesen” magánkiadásban. (*Deportálásunk története. Hagyományőrzés Gömörben. 2000, Lakodalom van a mi utcánkban. Szülőföldöm Gömörfüge, Deportálásom története. 1996*) Már elmúlt 84 éves és most is fáradhatatlanul dolgozik a következő könyvén, amelynek címe: *„Harkács helytörténete 1274-től.”*

Borziné Bódi Irén nevét szűkebb pátriájában, Gömörben szinte mindenki ismeri. De a nekem írt leveléből az is kiderül, hogy nem csak Gömörben, hanem szerte a világban is. *„A könyvemből már hét országban található, Amerikától kezdve Izraelig. Már kétszer kaptam díjat. Itt Tornalján a polgármestéri díjat, és Udvardon a Pátria-díjat. Voltam velük az Európai Fesztiválon is - Péccsett.”*

A könyvben sok érdekes és értékes fénykép, sírfelirat lett elhelyezve, de a szerző nem elégedett meg ennyivel, a kutatómunka több apró részlete is megbúvik a könyvben. Olvashatunk arról, hogyan keletkeztek Gömörben a temetők. Hol és kik készítették az öntöttvas keresztet, emlékeket vagy a faragott fejfákat, de megtudhatjuk azt is, hogy mit is jelentenek a szimbólum értékű rajzok. Érdekes verses sírfeliratokat közöl.

A temetők falvak szerinti feldolgozása során a szerző nem elégedett meg a látottakkal. Ha kellett, segítséget hívott, hogy láthatóvá tegye a sírfeliratot, mint azt Gömörfügén a Paukovics András síremlékénél tette. Így kiderült, hogy az egyik legrégebbi (1823) kőkeresztről van szó. Több esetben a hiányzó adatokat anyakönyvekből kereste ki.

Paukovics András síremléke

PAUKOVICS ANDRÁS

1816 - főszolgabíró

1817 - királyi táblabíró

1820 - királyi tanácsos.

I. neje: Grf. PLETRICH APOLÓNIA

II. neje: Báró. SZEPESSY ANNA

Mivel itt, Fügében laktak, minden bizonnyal itt is temették el őket. A síremléken a fordítás után ezt olvashatjuk:

Nagyméretű, tábla alakú emlék, tetején kereszttel.

Alázatos
jogképviselő-elöljáró.
Paukovics Andras úr.
aki ebben az időben
beírta nevét a haza szolgálatába.
1823. dec. 6.

75

A kőkereszt felirata és Paukovics András életrajzi adatai

A könyvben megtalálhatók a háborúban elesett hősök emlékei is, melyek majd minden faluban megtalálhatók, bár nem minden esetben a temetőben.

Csotló, I. és II. világháborús emlékmű

Több híres személy is nyugszik a gömri temetőben. Például Tompa Mihály:

A kaputól balra, öntött vaskerítéssel körülvett részen van egy öt méter magas szürke gránit obeliszk:

TOMPA MIHÁLY

sz. 1817. szept. 28 Rimaszombatban
† 1868 júl. 30. Hamván.

*A megdicsőült emlékére Gömör megye tisztelői
Természet! ki ezer képben tükrözte halálod
S új életre hogyan kelsz, ha üdül a tavasz.
Most öleden nyugszik maga egy burkolt szomorú kép
Vároa nagy értelmét bús tele titkainak
Lágyan öleld hű dalnokodat, s ti szerető virágok
Üljetek ágy köré - mondani méla regét.*

Alatta kis magyar címer a szent koronával.

Az emlék másik oldalán:

TOMPA MIHÁLYNÉ SOLDOS EMÍLIA

meghalt életének
50-ik évében
1880. november 29.

A kerítés mellett vörösmárványemlék őrzi a kisfiuk nyugóhelyét:

TOMPA GÉZA

meghalt életének 5-ik évében.
1857

*„A virág miként kinyilatkozik
Leszakasztatik, és elmúlik mint az ÁRNYÉK.”
Jób. XIV. 2.*

Hanva, Tompa Mihály síremléke

Vagy a sajjögömri temetőben Cinka Panna. Igaz, sírja már jeltelen. A 207. oldalon erről ez olvasható:

„Itt van, habár már jeltelenül a gömöri híres cigányprímásné CINKA PANNA sírhelye is, akit drága AMADÉ hegedűjével temettek el 1772-ben, s akinek a község, halála 200. évfordulója alkalmából a falu közepén 1992-ben mellszoborral díszített emlékoszlopot állítatott... Ennek emlékére minden évben prímás versenyt rendeznek.”

Érdekes a Sajógömörben található, gúla alakú öntöttvas emlékek gyűjteménye:

Sajógömör, gúla alakú öntöttvas emlékek gyűjteménye

Igen sok faragott fejfa található a gömörmihályfalvai temetőben. A szerző megnevezi a fejfakészítőket is: Forgon István, Bodon Lajos, Bodon Zsigmond, Bodon István.

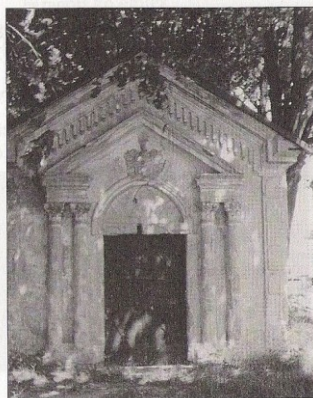

Mihályfalva, díszes fejfa

A családi kripták közül egyet említék, a Királyi Szontagh családot:

A kriptában vannak eltemetve:

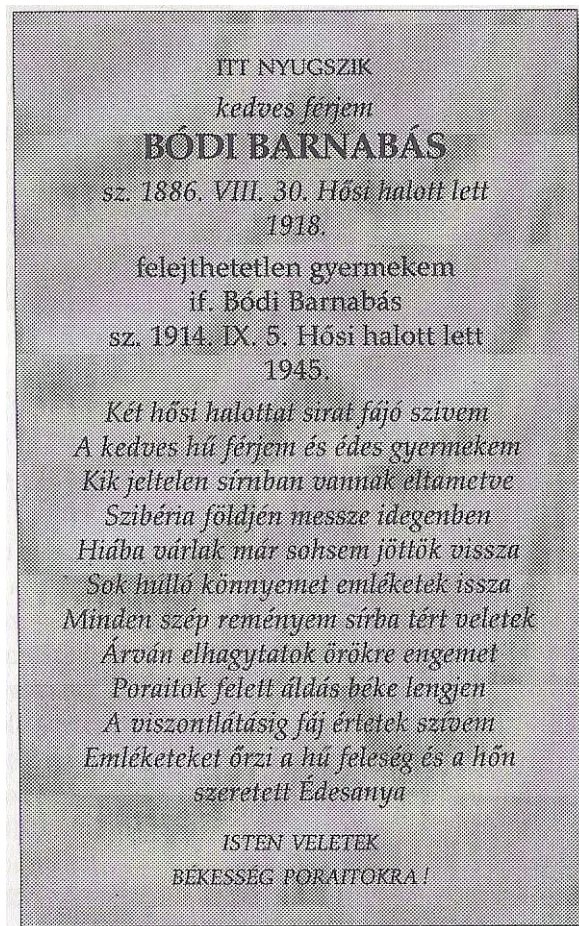
Szontagh Bertalan
 aki szolgabíró, főjegyző, és
 alispán volt a tornaljai járásban,
 neje **Thorma Anna**
 fiuk **Szontagh Zoltán**
 tornaljai főszolgabíró,
 királyi földbirtokos,
 és neje **Szent Ivány Róza**

A kriptá két oldalán hársfák
 vannak. A kriptá mögött két
 régi síremléket találtam, mélyen
 a szemét alatt, két testvér emlé-
 két. Az egyik egy faragott szív
 alakú, tetejéről már a kereszt hi-
 ányzik, a másik egyszerűbb, az
 írás jól olvasható rajta.

Királyi Szontagh család kriptája

Megrendítő emlék található Felsőkálósán. Az első világháborúban az apa, másodikban a fia halt hősi halált. A hátra maradt feleség és anya szomorú verse található az emléken:

Felsőkálósa, a hősi halált halt apa és fia emléke

A szerző az utószavában ezt írja: "...akkor marad fenn egy nép, egy nemzet, ha ápolják a hagyományait, meglévő emlékeinket..."

Igen hálásak lehetünk és köszönjük is Borziné Bódi Irénnek, hogy emlékeztetett bennünket, hogy valaha kik is éltek azon a vidéken. Ez a könyv a felvidéki ősökkel rendelkező családfakutatók nélkülözhetetlen eszköze lehet.

A könyvben feldolgozott felvidéki temetők jegyzéke:

Alsókállosa, Alsóvály, Balogtamási, Barcza, Bátka, Beje, Beretke, Bikszög, Gergelyfalva, Csetnek, Csoltó, Deresk, Dernő, Felsőkállosa, Felsővály, Gömörfüge, Gömörpanyit, Gömörmihályfalva, Hanva, Harkács, Hubó, Jolsava, Királyi, Kövecses, Lenke, Levárt, Lice, Lökösháza, Méhi, Naprágy, Oldalfalva, Osgyán, Radnót, Rás, Recske, Sajógömör, Sánkfalva, Szárnya, Szkáros, Tornalja, Uzapanyit.